

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับภาพลักษณ์สินค้าเกษตรอินทรีย์ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล” ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะเสนอตามหัวข้อต่างๆ โดยลำดับ ดังนี้

1. การรับรู้ของผู้บริโภค
2. ภาพลักษณ์สินค้า
3. สินค้าเกษตรอินทรีย์
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. การรับรู้ของผู้บริโภค

การรับรู้ หมายถึง กระบวนการซึ่งผู้บริโภคเลือกรับ จัดองค์ประกอบ และแปลความหมายสิ่งเร้าต่างๆ ออกมาเพื่อให้มีความหมายเข้าใจได้ โดยการรับรู้จะเกิดมากขึ้น หากสิ่งเร้าเหล่านั้นมีลักษณะดังนี้ (Assael,1998)

- 1) สอดคล้องกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้บริโภค
- 2) สอดคล้องกับความเชื่อในปัจจุบันของผู้บริโภคต่อตราสินค้า
- 3) ไม่มีความสลับซับซ้อนมากเกินไป
- 4) เชื่อถือได้
- 5) มีความสัมพันธ์กับความจำเป็นหรือความต้องการในปัจจุบัน
- 6) ไม่ก่อให้เกิดความกลัวและความกังวลใจมากเกินไป

ซึ่งผู้บริโภคจะเลือกเปิดรับต่อสิ่งเร้าและเลือกการรับรู้จากสิ่งเร้าที่สอดคล้องและสนับสนุนกับความเชื่อและประสบการณ์เดิมของผู้บริโภค

1.1 กระบวนการการรับรู้ของผู้บริโภค (Consumer perceptual process) การรับรู้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางจิตใจ ซึ่งกระบวนการรับรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล, 2546) คือ

1.1.1 การเปิดรับตัวกระตุ้น (Conveyance) คือ การกระทำในการนำความรู้สึกที่ได้รับจากกระตุ้นหรือสิ่งที่ได้รับรู้ไปยังสมองโดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 เป็นการนำเอาตัวกระตุ้นจากภายนอกไปยังจิตใจที่อยู่ภายใน

1.1.2 การประมวลความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ (Elaborated) คือ เป็นขั้นแรกของการรับรู้ที่เกิดขึ้นในจิตใจ ซึ่งเป็นขั้นที่เกี่ยวกับการจำแนกรายละเอียดของความรู้สึกในจิตใจตามความรู้ และประสบการณ์ของบุคคล ในขั้นนี้บุคคลจะได้รับรู้ถึงความรู้สึกนั้นว่าเป็นอะไร ไม่ว่าจะมีความประทับใจในอดีตมาก่อนหรือไม่ก็ตาม นอกจากนี้ความรู้สึกที่เกิดขึ้นจะเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจของบุคคล ความโน้มเอียง ความรู้สึก ทศนคติ และความรู้สึกที่เคยมีมาก่อนด้วยการประมวลความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการรับรู้ ซึ่งก็คือการจัดการกับข้อมูลที่รับเข้ามาให้เป็นรูปแบบที่จะสื่อความหมายได้

1.1.3 ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้รับรู้ (Comprehension) เป็นขั้นตอนหนึ่งซึ่งอยู่ภายใต้ของกระบวนการการรับรู้ แต่จะเป็นผลที่เกิดขึ้นมาจากขั้นของการประมวลความรู้สึก ความเข้าใจที่เกิดขึ้นจากสิ่งที่ได้รับรู้ เมื่อความเข้าใจของความรู้สึกที่เกิดขึ้นในจิตใจ นั่นคือ ความรู้สึกได้เริ่มมีการรับรู้แล้วว่าสิ่งที่รับรู้ นั้นมันคืออะไร

1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค (Factors affecting consumer perception)

การรับรู้และการกระทำที่เกิดจากการรับรู้จะได้ผลกระทบมาจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ปัจจัยภายนอกของผู้บริโภค และปัจจัยภายในของผู้บริโภค (วรวิทย์ พัฒนาอิทธิกุล, 2546 และเชาว์โรจนแสง, 2554) ดังนี้

1.2.1 ปัจจัยภายนอกของผู้บริโภค ที่สำคัญคือ ปัจจัยด้านเทคนิค (Technics factors) หมายถึง สภาพความเป็นจริงของสิ่งที่คุณบริโภคได้รับรู้ ไม่ใช่เป็นการตีความของสิ่งนั้น ปัจจัยด้านเทคนิคที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภค ได้แก่ ขนาด สี สัน ความเข้มข้น การเคลื่อนไหว การวางตำแหน่ง การตัดกัน และความโดดเด่น

1.2.2 ปัจจัยภายในของผู้บริโภค เช่น ความเต็มใจในการรับรู้ของผู้บริโภคประสบการณ์ในอดีตของผู้บริโภค อารมณ์ของผู้บริโภค และปัจจัยการรับรู้ของผู้บริโภคด้านวัฒนธรรมและสังคม

1) **ความเต็มใจในการรับรู้ของผู้บริโภค (Mental readiness of consumers to perceive)** หมายถึง สภาพของจิตใจและทัศนคติที่มีต่อสถานะความพร้อมที่จะรับรู้ของบุคคล ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเต็มใจในการรับรู้ของผู้บริโภค ได้แก่ ความมั่นคงของการรับรู้ นิสัยในการรับรู้ ความระมัดระวังและความมั่นใจต่อการรับรู้ ความตั้งใจ โครงสร้างของจิตใจหรือความคิดที่มีต่อการรับรู้ ความคุ้นเคยต่อสิ่งที่ได้รับรู้ และการคาดหวังในการรับรู้

2) **ประสบการณ์ในอดีตของผู้บริโภค (Past experience of the consumer)** สิ่งที่คุณบริโภคได้มีการรับรู้ในปัจจุบันมักเป็นสิ่งที่ได้รับอิทธิพลมาจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมา

และการคาดหวังของบุคคลก็จะมีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ในอดีตเช่นกัน ดังนั้น การที่ผู้บริโภคจะมีการรับรู้อย่างไรในปัจจุบัน ก็ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของบุคคลที่มีต่อตัวกระตุ้นนั้น รวมทั้งการคาดหวังของผู้บริโภคด้วย เช่น การเคยมีประสบการณ์ในการใช้สินค้ายี่ห้อหนึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าในปัจจุบันและในอนาคตด้วยเช่นกัน

3) *อารมณ์ของผู้บริโภค (Mood)* หมายถึง ความรู้สึก ทศนคติในปัจจุบัน และสภาวะของจิตใจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต่างมีความสำคัญต่อการรับรู้ของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก ถ้าผู้บริโภคมีอารมณ์ดีในขณะที่มีตัวกระตุ้นทางตลาดเข้ามา ผู้บริโภคก็จะมีแนวโน้มถูกชักชวนหรือการทำให้ยอมรับได้ง่าย

4) *ปัจจัยการรับรู้ของผู้บริโภคด้านวัฒนธรรมและสังคม (Social and culture factors of consumer perception)* การที่ผู้บริโภคจะมีวิธีการรับรู้เช่นไร จะได้รับอิทธิพลมาจากปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมและวัฒนธรรมที่บุคคลอาศัยอยู่ บทบาทของบุคคลแต่ละคนหรือความเข้าใจในตนเองในสังคม เช่น ชั้นทางสังคมหรือสถานภาพ และวัฒนธรรมเฉพาะของบุคคลที่มีอยู่ จะมีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์

5) *อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง* เช่น ความสามารถในการรับรู้ ทศนคติของผู้บริโภค เป็นต้น

2. ภาพลักษณ์ของสินค้า

ภาพลักษณ์ของสินค้า (Product Image) หมายถึง ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคลตามความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อตัวสินค้า ภาพที่เกิดขึ้นในจิตใจนี้อาจจะเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์โดยตรงหรือประสบการณ์ทางอ้อมที่บุคคลนั้นรับรู้มา ซึ่งภาพลักษณ์จะมีผลต่ออารมณ์และความรู้สึกของบุคคลในการที่จะเลือกซื้อสินค้า เช่น ความรู้สึกมีความสุข ความรู้สึกชอบและไม่ชอบ เป็นต้น ทั้งนี้ Kotler (2000) ได้อธิบายภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์หรือบริการ (Product or Service Image) คือ ภาพที่เกิดขึ้นในใจของประชาชนที่มีต่อผลิตภัณฑ์หรือบริการของบริษัทเพียงอย่างเดียว ไม่รวมถึงตัวองค์กรหรือตัวธุรกิจ ซึ่งบริษัทหนึ่งๆ อาจมีผลิตภัณฑ์หลายชนิดและหลายยี่ห้อจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด ดังนั้น ภาพลักษณ์ประเภทนี้จึงเป็นภาพโดยรวมของผลิตภัณฑ์หรือบริการทุกชนิดและทุกตราที่ยี่ห้อที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของบริษัทใดบริษัทหนึ่ง

ภาพลักษณ์ของสินค้าหรือธุรกิจต่างๆ นั้นสัมพันธ์โดยตรงกับพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ผ่านการสังเกตและรับรู้ จนเกิดความรู้และความรู้สึกที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และองค์การธุรกิจ ซึ่งจะทำให้เกิดพฤติกรรมการซื้อผู้บริโภคในที่สุด องค์ประกอบของการรับรู้จะมีความสัมพันธ์กันจนเกิดเป็นภาพที่บุคคลรับรู้และมีประสบการณ์ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ (Boulding, 1975) ได้แก่

- 1) องค์ประกอบเชิงการรับรู้ (Perceptual Component) เป็นสิ่งที่บุคคลได้จากการสังเกตโดยตรง แล้วนำสิ่งนั้นไปสู่การรับรู้
- 2) องค์ประกอบเชิงความรู้ (Cognitive Component) ได้แก่ ส่วนที่เป็นความรู้เกี่ยวกับลักษณะ ประเภท ความแตกต่างของสิ่งต่างๆที่ได้จากการสังเกตและการรับรู้
- 3) องค์ประกอบเชิงความรู้สึก (Affective Component) ได้แก่ ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ อาจเป็นความรู้สึกผูกพันยอมรับหรือไม่ยอมรับ ความรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ
- 4) องค์ประกอบเชิงการกระทำ (Conative Component) ได้แก่ เป็นความมุ่งหมายหรือเจตนาที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อสิ่งที่เรานั้น

3. สินค้าเกษตรอินทรีย์

สินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นกลุ่มสินค้าจำพวกพืช ปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์ และสินค้าแปรรูปที่ได้จากการผลิตตามระบบเกษตรอินทรีย์ (organic agriculture) ที่มีระบบการจัดการการผลิตแบบองค์รวม เกื้อหนุนต่อระบบนิเวศรวมถึงความหลากหลายทางชีวภาพ เน้นการใช้วัสดุธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้วัตถุจากการสังเคราะห์และไม่ใช้พืช สัตว์ หรือจุลินทรีย์ที่ได้มาจากเทคนิคการตัดแปรพันธุกรรม (สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ, 2552)

3.1 ประเภทของสินค้าเกษตรอินทรีย์ สินค้าเกษตรอินทรีย์จำแนกออกเป็น 3 ประเภท (สหกรณ์กรีนเนท จำกัด, 2557) ได้แก่

3.1.1 สินค้าเกษตรอินทรีย์ที่ยังไม่ได้รับรองมาตรฐาน เป็นสินค้าที่ผู้ผลิตเริ่มต้นทำการผลิตตามแนวทางเกษตรอินทรีย์ โดยอยู่ในระยะพัฒนาการผลิต แต่ยังไม่ได้สมัครขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ แต่ได้มีการตรวจสอบติดตามภายในกลุ่มผู้ผลิตหรือองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานส่งเสริมในพื้นที่

3.1.2 สินค้าเกษตรอินทรีย์ระยะปรับเปลี่ยน พื้นที่การผลิตที่ขอรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่เชื่อถือได้ และได้รับการรับรองว่าระบบการผลิตอยู่ในระหว่าง “ระยะปรับเปลี่ยน” ซึ่งถือเป็นช่วงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมและความอุดมสมบูรณ์ของดิน โดยทั่วไปช่วงระยะเวลาการปรับเปลี่ยนของการผลิตพืชล้มลุก (ผักและพืชไร่) จะใช้เวลา 12 เดือน ส่วนการผลิตไม้ยืนต้น ช่วงระยะเวลาการปรับเปลี่ยนจะใช้เวลา 18 เดือน

3.1.3 สินค้าเกษตรอินทรีย์รับรองมาตรฐาน ผลผลิตจากกระบวนการผลิตที่ได้จากระบบการผลิตที่อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่มีการใช้สารเคมีสังเคราะห์ สารเคมีทางการเกษตรและปุ๋ยเคมี รวมถึงเป็นระบบที่เกื้อกูลต่อสิ่งแวดล้อม โดยพื้นที่ทำการผลิตได้รับการตรวจสอบและรับรองหน่วยงานตรวจสอบและรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ และผ่านระยะปรับเปลี่ยนแล้ว อย่างไรก็ตาม

หากเป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์เพื่อส่งออกจำเป็นต้องได้รับการรับรองมาตรฐานจากองค์กรที่ประเทศผู้นำเข้ายอมรับและเชื่อถือ

3.2 ตลาดสินค้าเกษตรอินทรีย์ ช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์แบ่งออกเป็น ตลาดทางเลือกและตลาดกระแสหลัก โดยการส่งต่อสินค้าและข้อมูลข่าวสารการตลาดอาจดำเนินการโดยผู้ผลิตเองหรืออาจดำเนินการโดยคนกลางทางการตลาดก็ได้ ในที่นี้การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรอินทรีย์จะจำแนกตามลักษณะของตลาดได้ดังนี้

3.2.1 ตลาดของผู้ผลิต หมายถึง ตลาดที่ผู้ผลิตทำหน้าที่ในการจัดจำหน่ายด้วยตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ตลาดที่ผู้ผลิตใช้กลยุทธ์การจัดจำหน่ายแบบช่องทางตรง (direct channel) โดยตลาดของผู้ผลิตนี้ยังสามารถจำแนกได้อีก 2 ประเภท ได้แก่

1) **ตลาดระบบสมาชิก** เป็นรูปแบบตลาดที่เชื่อมต่อโดยตรงระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภค ได้แก่ ระบบเกษตรที่ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนในสหรัฐอเมริกา (Community Supported Agriculture, CSA) ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกันกับระบบกล่องผักในยุโรป (box scheme) และระบบเตเก้ในญี่ปุ่น (Teikei) ตลาดระบบสมาชิกเกิดขึ้นโดยการตกลงกันระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคในการซื้อขายผลผลิตเกษตรอินทรีย์ที่ผลิตได้ตามฤดูกาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการวางแผนการผลิตและตกลงราคากันล่วงหน้า โดยผู้บริโภคจะชำระเงินให้กับผู้ผลิตล่วงหน้าด้วย และหลังจากเก็บเกี่ยวผลผลิตจะถูกจัดส่งไปยังผู้บริโภคโดยตรง หรือผู้บริโภคเป็นผู้มารับด้วยตนเอง

2) **ตลาดนัด** เป็นตลาดที่มักจัดในสถานที่ที่มีผู้บริโภคอยู่หนาแน่น ในการจัดตลาดนัดเกษตรอินทรีย์จำเป็นต้องมีการคัดเลือกและตรวจสอบคุณภาพของผู้ผลิตและสินค้าอยู่เสมอ ผู้จำหน่ายในตลาดนัดล้วนแต่เป็นผู้ผลิตทั้งสิ้น ซึ่งทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ผลิตและผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ตลาดนัดจะเปิดเฉพาะวันที่กำหนด อาจใช้เวลาในการซื้อขายเพียงครึ่งวันหรือทั้งวัน โดยผู้ผลิตจะมาจากหลายกลุ่ม เพื่อจะได้มีผลผลิตที่หลากหลายมาจำหน่าย

3.2.2 ตลาดของผู้จำหน่าย หมายถึง ตลาดที่ผู้ผลิตใช้คนกลางในการจัดจำหน่าย ซึ่งก็คือ ตลาดที่ผู้ผลิตใช้กลยุทธ์การจัดจำหน่ายแบบช่องทางอ้อม (indirect channel) ดังนั้น ในการกล่าวถึงตลาดประเภทนี้จึงมุ่งเน้นที่คนกลางในการจัดจำหน่าย ซึ่งสามารถจำแนกแยกย่อยได้อีก 2 ประเภท ได้แก่

1) **ร้านค้าเฉพาะด้าน** หมายถึง ร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภคที่ส่งเสริมสุขภาพและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีทั้งแบบมีสาขาและแบบไม่มีสาขา

2) **ร้านค้าทั่วไป** ปัจจุบันร้านค้าทั่วไปที่มีบทบาทต่อการจัดจำหน่ายสินค้า ได้แก่ ร้านค้าสมัยใหม่ (modern trade) ซึ่งมีอยู่หลายประเภทที่สำคัญคือ ซูเปอร์มาร์เก็ต และ ดิสเคาน์สโตร์ และเนื่องจากพฤติกรรมผู้บริโภคโดยเฉพาะในเมืองนิยมการจับจ่ายสินค้าในร้านค้าสมัยใหม่เป็นอย่างมาก ทำให้ช่องทางการจัดจำหน่ายผักเกษตรอินทรีย์ก็มีแนวโน้มในการเติบโตใน

ร้านค้าสมัยใหม่เพิ่มขึ้นด้วย ประกอบกับผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่ปลอดภัยต่อสุขภาพและรักษาสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างร้านค้าสมัยใหม่ที่จำหน่ายผักเกษตรอินทรีย์ เช่น ท็อปส์ซูเปอร์มาร์เก็ต ฟู้ดแลนด์ คาร์ฟูร์ เทสโกโลตัส โกลเด้นเพลส วิลล่ามาร์เก็ต เอ็มโพเรียม และสยามพารากอน เป็นต้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 การรับรู้ของผู้บริโภค

เมทินี ชัยบำรุง และรังสิมา พวงมาลี (2556) ศึกษาพฤติกรรมการรับรู้ การรับรู้ ตราสินค้าและสิ่งกระตุ้นของผู้บริโภคในการเลือกใช้บริการศูนย์การค้าชุมชน: กรณีศึกษาเดอะเซอร์เคิล ราชพฤกษ์ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 18-24 ปี สถานภาพโสด ประกอบอาชีพพนักงานเอกชน มีรายได้น้อยกว่า 20,000 บาท และมีระดับการศึกษาปริญญาตรี โดยพฤติกรรมการรับรู้ส่วนใหญ่เลือกใช้บริการประเภทร้านอาหาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ คือ การรับประทานอาหาร มีความถี่ในการเข้าใช้ 1-2 ครั้งต่อเดือน ช่วงเวลาที่เข้าใช้บริการตั้งแต่ 18.00-20.00 น. และมีค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้บริการต่อครั้งประมาณ 2,001-2,500 บาท การรับรู้ ตราสินค้าของผู้บริโภคในด้านความสัมพันธ์ของตราสินค้ากับคุณค่าที่เกิดจากการรับรู้มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านคุณภาพที่เกิดจากการรับรู้ตราสินค้า ด้านการรู้จักตราสินค้า และความภักดีต่อตราสินค้า ตามลำดับ ในส่วนของสิ่งกระตุ้นที่ผู้บริโภคเลือกใช้บริการ ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพของเดอะเซอร์เคิล ราชพฤกษ์มากที่สุด รองลงมาคือ สิ่งกระตุ้นภายในของผู้ใช้บริการ และสิ่งกระตุ้นภายนอกต่อการเข้าใช้บริการ ตามลำดับ

อภิญาณี พญาพิชัย (2553) ศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อการได้รับรองมาตรฐานร้านยาคุณภาพของร้านบู๊ทส์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุมากกว่า 30-40 ปี มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี อาชีพเจ้าของธุรกิจ และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-40,000 บาท การรับรู้ของผู้บริโภคในด้านป้ายสัญลักษณ์ร้านยาคุณภาพ อยู่ในระดับน้อย ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในข้อการทราบถึงความแตกต่างของร้านยาที่ไม่มีกับร้านยาที่มี “ป้ายสัญลักษณ์ร้านยาคุณภาพ” ด้านการประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ของบริษัท อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในข้อการทราบว่าบู๊ทส์มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับร้านยาคุณภาพผ่าน www.bootsthai.com มากที่สุด ด้านเภสัชกรประจำร้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในข้อ การทราบถึงประโยชน์ที่จะได้รับเมื่อตัดสินใจใช้บริการร้านยาที่มีเภสัชกรอยู่ปฏิบัติการมากที่สุด ด้านการให้ข่าวประชาสัมพันธ์ผ่านสำนักข่าวต่างๆ อยู่ในระดับน้อยที่สุด ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับการรับรู้ในข้อ การทราบว่าบู๊ทส์เป็นร้านยาคุณภาพ ผ่านสำนักข่าวนิวส์วิท สำนักข่าวไทยสาระ สำนักข่าวสยามธุรกิจ ในส่วนของการรับรู้ของผู้บริโภคที่มีต่อการได้รับรองมาตรฐานร้านยาคุณภาพของร้านบู๊ทส์ ข้อที่กลุ่มตัวอย่างเลือกตอบมาก

ที่สุด 5 อันดับ คือ 1) ไม่มีการส่งต่อผู้ป่วยที่เป็นโรคหรือมีอาการที่มากเกินความสามารถของเภสัชกรในการดูแลรักษา 2)สามารถรับรู้ได้ว่าคนที่ให้บริการท่านเป็นเภสัชกรหรือไม่ 3)เภสัชกรจะช่วยเลือกยาที่เหมาะสมอย่างปลอดภัย 4) มีการจ่ายยาชุดคือจ่ายยาตั้งแต่ 2 ชนิดที่รวมอยู่ในซองเดียวกันเพื่อจำหน่ายให้แก่ลูกค้าตามอาการโดยไม่ได้มีการระบุชื่อยาหรือขนาดยาข้างซอง และ 5) เภสัชกรตามใจท่าน หากท่านเลือกยาที่ไม่เหมาะสมและอันตราย โดยภาพรวมผู้บริโภคมักรู้ความเข้าใจในเรื่องการได้รับรองมาตรฐานร้านยาคุณภาพของร้านบู๊ทส์ ในระดับมาก

เนตรนภา ชินะสกุลชัย (2553) ศึกษาพฤติกรรมการใช้กับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าโทรศัพท์มือถือยี่ห้อไอโฟนของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าพฤติกรรมการใช้งานกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาการใช้งานโทรศัพท์มือถือยี่ห้อไอโฟนเป็นระยะเวลา 3-6 เดือน มีลักษณะการใช้งานที่ต้องการในด้านของเกมส์มากที่สุด โดยมีวัตถุประสงค์ในการซื้อใช้งานเป็นเครื่องหลักมากที่สุด และส่วนใหญ่ไม่ได้ครอบครองผลิตภัณฑ์ใดๆ ของทางแอปเปิลนอกเหนือจากโทรศัพท์มือถือยี่ห้อไอโฟน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวจึงมีการรับรู้คุณค่าตราสินค้าของโทรศัพท์มือถือยี่ห้อไอโฟนในด้านการรู้จักตราสินค้า ด้านคุณภาพที่รับรู้ ด้านความสัมพันธ์กับตราสินค้า และด้านความภักดีต่อตราสินค้า ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับการรับรู้คุณค่าตราสินค้าในระดับมาก

แสงเดือน วณิชดำรงศักดิ์ (2555) ได้ศึกษาการรับรู้ภาพลักษณ์และคุณภาพบริการ: กรณีศึกษานาการเกียรตินาคิน สาขากรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 25-34 ปี สถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท โดยมีความต้องการใช้บริการสินเชื่อรถยนต์มากที่สุด มีการรับรู้ภาพลักษณ์ ในด้านองค์การ ด้านพนักงาน ด้านบริการ และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับมาก และมีการรับรู้คุณภาพบริการ ในด้านสิ่งที่สัมผัสได้ ด้านความเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ด้านการรับประกัน และด้านการให้ความสำคัญกับลูกค้า อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

4.2 ภาพลักษณ์สินค้า

ประทานทิพย์ กระทบ (2557) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อผลผลิตเกษตรอินทรีย์และปลอดภัยในตลาดเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคในการให้ราคาสินค้ามากขึ้นและทำให้มีการเพิ่มปริมาณการซื้อนั้นเกี่ยวข้องกับความรู้ความเข้าใจระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และทัศนคติด้านคุณภาพผลผลิต ความปลอดภัยจากสารเคมีปนเปื้อนในผลผลิต และการได้รับข่าวสารความรู้จากการรณรงค์และประชาสัมพันธ์อย่างสม่ำเสมอในตลาดเกษตรกร และพบว่าผู้บริโภคในตลาดจำหน่ายผลผลิตเกษตรอินทรีย์มีความน่าจะเป็นที่จะจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าเพิ่มสูงกว่าผู้บริโภคในตลาดที่จำหน่ายผลผลิตเกษตรปลอดภัย

นอกจากผู้บริโภคจะตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์จากภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ ในด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์ เครื่องหมายมาตรฐานของสินค้าและการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมแล้ว ผู้บริโภคยังให้ความสำคัญต่อสุขภาพของตนเองในการตัดสินใจซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์อีกด้วย จากรายงานของ กิตติศักดิ์ วสันตวิวงศ์ และอรวรรณ ชมชัยยา (2552) พบว่า สาเหตุที่ทำให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์เพราะมีแรงจูงใจในด้านบวกกับการซื้อโดยคาดหวังผลด้านสุขภาพและปราศจากสารเคมี เช่นเดียวกับ อุษณา ชุนเดชสัมฤทธิ์ (2555) ศึกษาเรื่องการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มออร์แกนิกส์ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร พบว่า การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มออร์แกนิกส์ ด้านรักษาสุขภาพของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรักษาสุขภาพ ทั้งนี้ ธวัลยา สิทธิยศ และธีรเวช ทิตยสีแสง (2558) ศึกษาปัจจัยด้านความคิดเห็นที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อข้าวอินทรีย์ของผู้บริโภคพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับรายได้ ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวอินทรีย์ ในขณะที่ปัจจัยเกี่ยวกับด้านสุขภาพ ด้านคุณค่าและด้านสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อข้าวอินทรีย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิมมุก ทวีวัฒน์ (2555) ศึกษาคุณลักษณะภาพลักษณ์ที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าเพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค คือ คุณภาพผลิตภัณฑ์และมีเครื่องหมายมาตรฐานกำกับ โดยการรับรู้ด้านภาพลักษณ์ คุณภาพผลิตภัณฑ์ การที่สินค้ามีเครื่องหมายมาตรฐาน การแสดงวันผลิต และวันหมดอายุอย่างชัดเจน ส่งผลให้ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์มีการรับรู้ในระดับมากที่สุด ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภค ดังนั้น การรับรู้ภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์เพื่อสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคและสามารถพยากรณ์การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคได้

4.3 ผู้บริโภคกับสินค้าเกษตรอินทรีย์

Roitner-Schobesberger et al. (2008) ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับสินค้าอาหารอินทรีย์ในกรุงเทพมหานคร ประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวน 848 คน ณ ซูเปอร์มาร์เก็ต 7 แห่งในกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ (40%) กลุ่มที่เคยได้ยินเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แต่ไม่เคยซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ (26.9%) และกลุ่มที่ไม่รู้จักเกษตรอินทรีย์ (33%) โดยกลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 42 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีรายได้มากกว่า 30,000 บาท เหตุผลที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ ปลอดภัยต่อสุขภาพของตนเอง ปราศจากสารฆ่าแมลง ปลอดภัยต่อเด็ก และดีต่อสิ่งแวดล้อม สำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่เคยได้ยินเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แต่ไม่เคยซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ มี

เหตุผลที่ไม่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ ไม่รู้ว่าเกษตรอินทรีย์หมายถึงอะไร การบริโภคสินค้าปลอดสารหรือสินค้าปลอดภัยก็ดีพอสำหรับสุขภาพ สินค้าเกษตรอินทรีย์หาซื้อได้ยากและมีราคาแพง

Sangkumchaliang and Huang (2012) ศึกษาการรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคเกี่ยวกับสินค้าอาหารอินทรีย์ในภาคเหนือของประเทศไทย โดยการสัมภาษณ์ผู้บริโภคจำนวน 390 คน งานแสดงสินค้าเกษตรภาคเหนือ ครั้งที่ 6 และสถานที่ขายสินค้า 3 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ถูกสัมภาษณ์สามารถแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ (69%) กลุ่มที่เคยได้ยินเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แต่ไม่เคยซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ (21%) และกลุ่มที่ไม่รู้จักเกษตรอินทรีย์ (10%) โดยกลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุมากกว่า 35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป มีรายได้มากกว่า 20,000 บาท และมีเด็กอยู่ในครอบครัว เหตุผลที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ ปลอดภัยต่อสุขภาพของตนเอง ปราศจากสารฆ่าแมลง ดีต่อสิ่งแวดล้อม และช่วยสนับสนุนเกษตรกร สำหรับกลุ่มผู้บริโภคที่เคยได้ยินเกี่ยวกับเกษตรอินทรีย์แต่ไม่เคยซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ มีเหตุผลที่ไม่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ การบริโภคสินค้าปลอดสารหรือสินค้าปลอดภัยดีเพียงพอสำหรับสุขภาพ สินค้าเกษตรอินทรีย์หาซื้อได้ยากในตลาด และไม่ไว้ใจคุณภาพสินค้าแม้จะมีฉลากระบุสินค้าเกษตรอินทรีย์

Mutlu (2007) ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมของผู้บริโภคต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์ในประเทศตุรกีและเยอรมนี โดยการสอบถามผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในตุรกีจำนวน 64 คน ผู้บริโภคสินค้าเกษตรอินทรีย์ในเยอรมนีจำนวน 50 คน พบว่าผู้บริโภคอาหารเกษตรอินทรีย์ทั้งสองประเทศมีระดับการศึกษาสูง และมีรายได้ในระดับกลาง เหตุผลที่ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์ คือ ดีต่อสุขภาพ มีคุณค่าทางอาหารสูง และมีกระบวนการผลิตที่ดี สถานที่ที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุดคือ ซูเปอร์มาร์เก็ตและร้านค้า โดยผักสดและผลไม้เป็นสินค้าเกษตรอินทรีย์ที่มีการซื้อมากที่สุด

Phuong (2013) ได้ทบทวนรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารอินทรีย์ในประเทศออสเตรเลียและประเทศอื่นๆ สรุปได้ว่า ความต้องการอาหารอินทรีย์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทั่วโลก เนื่องจากการตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของตนเอง โดยผู้บริโภคชาวออสเตรเลียและประเทศอื่นๆ มีการรับรู้เกี่ยวกับอาหารอินทรีย์แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ส่วนใหญ่รู้ว่าอาหารอินทรีย์ได้จากการผลิตที่ไม่ใช้สารเคมี เหตุผลสำคัญที่ซื้ออาหารอินทรีย์คือ มีประโยชน์ต่อสุขภาพ และซื้อสินค้าที่ได้รับการรับรองและมีฉลากระบุ “organic” บนบรรจุภัณฑ์

Hay (1989) ศึกษาการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารอินทรีย์ในประเทศแคนาดา โดยการสัมภาษณ์และจัดสัมมนา กลุ่ม พบว่า ผู้ซื้ออาหารอินทรีย์คือผู้มีอายุไม่มาก มีการศึกษาและมีรายได้สูง โดยผู้บริโภคมีความเห็นว่าอาหารอินทรีย์มีคุณภาพ รสชาติ คุณค่าทางโภชนาการ และดีต่อสุขภาพมากกว่าอาหารทั่วไป แต่ลักษณะของสินค้าน่าสนใจน้อยกว่าอาหารทั่วไป เหตุผลสำคัญในการซื้ออาหารอินทรีย์คือ ไม่ต้องการอาหารที่มีสารเคมีและสารปรุงแต่ง (additives)

Mukul et al. (2013) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับอาหารอินทรีย์ในประเทศบังคลาเทศ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการรับรู้ของผู้บริโภคในการบริโภคอาหารอินทรีย์ ได้แก่ ความปลอดภัยของอาหาร ราคา ความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โภชนาการและคุณลักษณะด้านประสาทสัมผัส โดยรูปแบบการบริโภคอาหารในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลง โดยจะคำนึงถึงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น

Haas et al. (2013) ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับอาหารอินทรีย์และอาหารท้องถิ่นของผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ในด้านสุขภาพ อาหารอินทรีย์มีคุณค่าทางโภชนาการและทำให้ระบบภูมิคุ้มกันแข็งแรงยิ่งขึ้น ในด้านระบบการผลิต อาหารอินทรีย์มีการผลิตแบบธรรมชาติ มีขั้นตอนการผลิตน้อย มีความยั่งยืน ไม่มีสารเคมี ไม่มีสารกำจัดศัตรูพืช ไม่มีสารพิษ และไม่มี GMOs ในด้านผลผลิต/ผลิตภัณท์ มีรสชาติดีกว่า มีบรรจุภัณท์ที่ดี ไม่มี GMOs แต่มีราคาแพง

Basha et al. (2015) ศึกษาการยอมรับอาหารอินทรีย์ของผู้บริโภค พบว่า ผู้บริโภคยอมรับอาหารอินทรีย์ในด้านการรักษาสุขภาพแวดล้อม และการมีผลดีต่อสุขภาพของผู้บริโภค

Lea and Worsley (2005) ศึกษาความเชื่อ ปัจจัยส่วนบุคคล และคุณค่าของอาหารอินทรีย์ของผู้บริโภคชาวออสเตรเลีย พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เชื่อว่าอาหารอินทรีย์ทำให้สุขภาพดีกว่า มีรสชาติดีกว่า และมีผลดีต่อสภาพแวดล้อมดีกว่าอาหารทั่วไป สำหรับอุปสรรคในการซื้ออาหารอินทรีย์ ได้แก่ มีราคาสูงและหาซื้อได้ยาก ผู้บริโภคเพศหญิงยอมรับอาหารอินทรีย์มากกว่าผู้บริโภคเพศชาย โดยยอมรับว่าอาหารอินทรีย์มีวิตามิน/แร่ธาตุมากกว่าอาหารทั่วไป

Magnusson et al. (2001) ศึกษาทัศนคติของผู้บริโภคชาวสวีเดนต่ออาหารอินทรีย์ พบว่า ผู้บริโภคมีทัศนคติที่ดีต่ออาหารอินทรีย์ เหตุผลในการซื้ออาหารอินทรีย์ที่สำคัญที่สุดคือ รสชาติที่ดี โดยคิดว่าอาหารอินทรีย์ดีต่อสุขภาพและมีราคาแพง อุปสรรคที่สำคัญในการซื้ออาหารอินทรีย์ คือ ราคา

การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของผู้บริโภคต่อสินค้าเกษตรอินทรีย์ พบว่า ผู้บริโภคซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์เนื่องจาก ความใส่ใจในสุขภาพ สิ่งแวดล้อม อาหารปลอดภัย รสสัมผัส จริยธรรม และคุณค่าของสินค้า (Tregear et al., 1994; Magnusson et al., 2003; Baker et al., 2004 and Lockie et al., 2004) โดยปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ซื้อสินค้าเกษตรอินทรีย์มากที่สุดคือ การคำนึงถึงสุขภาพตนเอง (Magnusson et al., 2003)

เนื่องจากสินค้าเกษตรอินทรีย์มีการผลิตโดยไม่ใช้สารกำจัดแมลง สารกำจัดวัชพืช ปุ๋ยเคมี สารปฏิชีวนะ สารเร่งการเจริญเติบโต และเป็นสินค้าที่ไม่มีการตัดต่อทางพันธุกรรม (Honkanen et al. 2006) ผู้บริโภคจึงมีทัศนคติว่า สินค้าเกษตรอินทรีย์ดีกว่าสินค้าทั่วไป ทั้งในด้านคุณภาพ รสชาติ สุขภาพ โภชนะ ความปลอดภัย (Phuong, 2013; Lea and Worsley, 2005; Padel and Foster, 2005; Baker et al., 2004; Lockie et al., 2004; Magnusson et al., 2001; Tregear et al., 1994 and Hay 1989)